

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Барчук Анастасія

У сучасних умовах реформування освітньої системи України проблема розвитку навчальної мотивації молодших школярів набуває особливої актуальності. Запровадження концепції Нової української школи, поширення дистанційного та змішаного навчання, а також вплив соціально-психологічних чинників, пов'язаних із воєнним станом, суттєво трансформують освітнє середовище та впливають на мотиваційну сферу дітей молодшого шкільного віку.

Метою публікації є аналіз психологічних особливостей розвитку навчальної мотивації молодших школярів в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Виклад основного матеріалу. Навчальна мотивація є складним багатокомпонентним утворенням, що включає внутрішні та зовнішні мотиви, пізнавальний інтерес, емоційне ставлення до навчання та рівень саморегуляції. У молодшому шкільному віці мотиваційна сфера характеризується високою пластичністю та чутливістю до впливу освітнього середовища. На початкових етапах навчання переважає зовнішня мотивація, яка поступово трансформується у внутрішню за умови створення сприятливих психолого-педагогічних умов.

Сучасні освітні трансформації істотно впливають на динаміку мотиваційного розвитку. Зокрема, впровадження особистісно орієнтованого підходу та компетентнісного навчання в межах Нової української школи сприяє розвитку внутрішньої мотивації, формуванню пізнавального інтересу та навчальної автономії учнів. Водночас дистанційний формат навчання ускладнює процес підтримки мотивації через зниження рівня безпосередньої взаємодії з учителем та однолітками, що може призводити до зростання зовнішньої регуляції або навіть амотивації.

Емпіричні дані свідчать, що ефективний розвиток навчальної мотивації в сучасних умовах залежить від ряду факторів: якості педагогічної взаємодії, емоційного клімату освітнього середовища, рівня підтримки з боку батьків, а також індивідуальних особливостей дитини. Особливу роль відіграє формування пізнавального інтересу, який виступає основою внутрішньої мотивації та забезпечує стійкість навчальної діяльності навіть за наявності зовнішніх труднощів.

Встановлено, що в умовах сучасних викликів важливим є поєднання традиційних і інноваційних підходів до організації навчання, спрямованих на підтримку активності учнів, розвиток їхньої самостійності та позитивного ставлення до навчання. Психологічний супровід освітнього процесу має бути орієнтований на своєчасну діагностику мотиваційних труднощів та впровадження ефективних корекційно-розвивальних заходів.

Таким чином, розвиток навчальної мотивації молодших школярів у сучасних умовах є складним і багатофакторним процесом, що потребує системного підходу та врахування нових соціально-освітніх реалій. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та впровадженні інноваційних психолого-педагогічних технологій, спрямованих на формування стійкої внутрішньої мотивації учнів початкової школи.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку. Київ: Либідь, 2012.
2. Онопрієнко О. В. Психологічні засади формування навчальної мотивації учнів початкової школи. Київ, 2018.
3. Ryan R. M., Deci E. L. Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation. American Psychologist, 2000.